

Procedure prijavljivanja¹

Sve osoblje angažovano u organizaciji/privatnom subjektu treba da poznaje indikatore koji ukazuju da detetu treba pomoć. Odluka o tome da li treba prijaviti sumnju na zlostavljanje deteta je odgovornost osobe koja primeti da postoji osnova za prijavu. Postupak prijavljivanja bi trebalo da svima bude poznat kako bi svako bio siguran u to koje korake je neophodno preduzeti da bi se osigurala bezbednosti dece i drugih svedoka.

Ukoliko postoji sumnja da je neko od osoblja prekršio neku odredbu iz Smernica za zaštitu dece, neophodno je to prijaviti kontakt osobi za zaštitu dece, neposredno nakon javljanja sumnje. **Osnovni princip** ovde je da je bezbednost deteta uvek najvažniji faktor. Ova evidencija će se čuvati bezbedno sa pristupom koji je ograničen na kontakt osobu za zaštitu dece ili direktora.

Na sastancima i u aktivnostima u kojima deca direktno učestvuju, deca će biti informisana o Smernicama za zaštitu dece, kodeksu ponašanja, postojanju kontakt osobe za zaštitu dece i mehanizmu podnošenja žalbi na način koji je prilagođen deci.

Proces zaštite deteta

Prepoznavanje i prijavljivanje sumnje na nasilje

Prvi korak u zaštiti jeste otkrivanje zlostavljanja i zanemarivanja deteta, a ono je, ujedno, i *najosetljiviji* deo tog procesa, od koga, u velikoj meri, zavisi dalji tok zaštite deteta. Prva faza reagovanja se razlikuje i u odnosu na to da li se sumnja na nasilje nad detetom odnosi na osobu unutar organizacije (interno) ili saznanje o sumnji na nasilje se odnosi na situaciju izvan organizacije (eksterno).

*Kada vam neko skrene pažnju na problem sa zaštitom dece – **REAGUJTE***

***Reagujte** ako sami primetite problem. Ako niste sigurni, prijavite.*

Zaštita dece je usredsređena na decu. Ona je najvažnija tema.

Vreme je važno. Reakcija na probleme sa zaštitom dece mora da bude pravovremena, efikasna, poverljiva i adekvatna.

Ako je problem interni i u vezi je sa ponašanjem osoblja, volontera, pripravnika... potrebno je razmotriti da li je neophodno prijaviti slučaj nadležnim organima. Ukoliko se odluči da se slučaj ne prijavljuje nadležnim organima, primenjuje se interni postupak zaštite. Ukoliko se javi potreba, slučaj se prijavljuje nadležnim organima, a postupanje nadležnih se nadalje prati, a potom se odlučuje o daljoj reakciji, evidentiranju slučaja i preduzetim merama.

Ako je problem eksterni, a angažovano osoblje ima saznanje o sumnji na nasilje nad detetom, u obavezi su da postupaju u skladu sa [Opštim protokolom za zaštitu dece od zanemarivanja, zlostavljanja i nasilja \(2022\)](#). Nakon sprovedenih konsultacija unutar organizacije/privatnog subjekta, saznanje o slučaju se prijavljuje imenovanoj kontakt osobi za zaštitu dece. Kontakt osoba za zaštitu dece je dužna da neposredno nakon primanja informacije o sumnji na nasilje, to i prijavi nadležnim organima: centru za socijalni rad, organu unutrašnjih poslova i javnom tužiocu.

Saznanje da sumnja na nasilje postoji, može poticati od:

¹ Preuzeto i modifikovano – Mreža organizacija za decu Srbije

- *prepoznavanja znakova povrede* na detetu ili ponašanja deteta i porodice koji ukazuju na mogućnost zlostavljanja/ zanemarivanja deteta.
- *poveravanjem* koje može biti *direktno* - od strana samog deteta ili *indirektno* - od strane drugih osoba koje imaju saznanje ili sumnju da je dete zlostavljano (roditelj ili drugi član porodice, komšije, vršnjaci, nastavnici).

Prijavljivanje sumnje centru za socijalni rad

Prijava se vrši nadležnom centru za socijalni rad prema mestu prebivališta deteta za koje postoji sumnja da je žrtva nasilja. Prijava se može izvršiti pismeno ili usmeno, uključujući i razgovor telefonom. Ukoliko se prijava izvrši usmenim putem (telefonskim razgovorom), preporučljivo je da usmenu prijavu pr prati i pismena prijava u roku od naredna 24 sata.

Interna procedura zaštite

U slučaju da se ustanovi da su tokom postupanja prekršene Smernice za zaštitu dece od strane osoba angažovanih u organizaciji/privatnom subjektu (naziv), odgovorna osoba će odmah suspendovati sa dužnosti tu osobu. Zadržava se pravo da sepreduzmu disciplinske i druge mere protiv bilo osobe za koju se ustanovi da je prekršila Smernice.

Ukoliko se javi sumnja da je neko od osoblja prekršio/la smernice, **to će kontakt osoba prijaviti direktoru neposredno po saznanju. Definisati predlog mera koje bi trebalo da se preduzmu protiv osobe za koju postoji sumnja da je prekršila smernice.** Ukoliko se radi o učinjenom krivičnom delu, odgovorna osoba će podneti krivičnu prijavu nadležnom organu unutrašnjih poslova i/ili službama za zaštitu dece.

Prepoznavanje znakova zlostavljanja

Prepoznavanje znakova potencijalnog zlostavljanja je složeno i ne postoji jednostavna kontrolna lista koja bi omogućila lako prepoznavanje. Postoje potencijalni znaci upozorenja na koje treba da se obrati pažnja, ali treba da ih pažljivo procenite. Ne treba automatski pretpostaviti da dolazi do zlostavljanja. Međutim, jednako je važno da ne odbacujete sumnje ili da ne ignorišete znakove zlostavljanja. O njima treba da razgovarate sa kontakt osobom za zaštitu dece što je pre moguće kako bi se odlučilo kako je najprikladnije da se reaguje.

Mogući znakovi zanemarivanja:

- Česta glad
- Uzimanje ostataka hrane iz kanti ili sa tanjira ili krađa hrane
- Loša lična higijena
- Konstantan umor
- Neodgovarajuća odeća, npr. letnja odeća zimi
- Često kašnjenje ili odsustvovanje u školi
- Nelečeni zdravstveni problemi
- Nisko samopouzdanje
- Loši društveni odnosi
- Kompulzivna krađa
- Uzimanje droge ili alkohola

Mogući znakovi fizičkog zlostavljanja:

- Modrice, opekotine, istegnuća, iščašenja zglobova, ugrizi, posekotine
- Neuverljiva objašnjenja povreda
- Odbijanje razgovora o povredama
- Povlačenje od fizičkog kontakta
- Dugi rukavi i nogavice tokom toplog vremena
- Nespremnost na učešće u fizičkim aktivnostima koje mogu da podrazumevaju skidanje odeće, npr. sport
- Strah od povratka kući ili od kontaktiranja roditelja
- Opreznost ili nepoverenje prema odraslima
- Tendencije ka samopovređivanju
- Agresivnost prema drugima
- Pasivnost i poslušnost
- Hronično bežanje

Mogući znakovi emocionalnog zlostavljanja:

- Zastoj u fizičkom, kognitivnom ili emocionalnom razvoju
- Visoka anksioznost
- Otežan govor ili iznenadni poremećaj govora
- Strah od novih situacija
- Nisko samopouzdanje
- Neprikladni emotivni odgovori na situacije
- Ekstremna pasivnost ili agresivnost
- Uzimanje droge ili alkohola
- Hronično bežanje
- Kompulzivna krađa

Mogući znakovi seksualnog zlostavljanja:

- Seksualno ponašanje neprimereno za uzrast ili visoko seksualizovano izražavanje
- Noćno mokrenje ili defekacija
- Bol u analnom ili genitalnom predelu
- Problemi sa spavanjem
- Strah od boravka sa odraslima
- Promiskuitet
- Ekstremno rizično ponašanje kod adolescenata